

Den som driver en verksamhet för skola eller barnomsorg har enligt miljöbalken ansvaret för att inte påverka miljön eller människors hälsa negativt. Om hänsyn tas redan i planeringskedet innan lokalen byggs minskar risken för att miljö- och hälsoproblem och kostnader ska uppstå i framtiden. Miljöförvaltningen och Stadsbyggnadskontoret vill med det här informationsbladet tipsa om vad du bör tänka på innan du uppför en lokal för skola eller barnomsorg med avseende på miljö, hälsa och säkerhet.

Att tänka på innan du bygger en förskola, skola eller ett fritidshem

Ansökan och anmälan

Bygglov och bygganmälan – plan- och bygglagen

Innan du bygger en ny lokal eller gör om en befintlig lokal för skola eller barnomsorg måste du normalt söka bygglov och göra en bygganmälan. Bygglov är ett tillstånd för att få bygga nytt, bygga till och göra ändringar, t.ex. att använda en byggnad eller lokal för ett nytt ändamål. I bygganmälan bevakas de tekniska egenskapskraven. Ansökan och anmälan görs till Stadsbyggnadskontoret. Information och blanketter finns på hemsidan. Ta gärna kontakt om frågor finns.

Anmälan och ansökan – miljöbalken och livsmedelslagstiftningen

Innan den nya lokalen för barnomsorg och skola tas i bruk måste den anmälas enligt miljöbalken. Om livsmedel ska hanteras i lokalen krävs också ett godkännande eller en registrering enligt livsmedelslagstiftningen. Anmälan och ansökan enligt de båda lagstiftningarna görs till Miljöförvaltningen på olika blanketter. Information och blanketter finns på hemsidan. Ta gärna kontakt om frågor finns.

Lokalisering

Att hitta en bra plats, både tomtmark och hus, att driva en skola eller förskola på är viktigt för att förebygga miljö- och hälsoproblem.

Trafikbuller och luftföroreningar

För att undvika buller samt partiklar och andra luftföroreningar bör skolor och lokaler för barnomsorg inte placeras nära kraftigt trafikerade vägar eller nära t.ex. industrier och större garage. Bullret bör inomhus inte överskrida Socialstyrelsens riktvärde på 30 dBA medan bullret utomhus inte bör överskrida Naturvårdsverkets riktvärden. För att minska risken att få in förorenad luft i

lokalen är det också viktigt att tänka på hur ventilationens friskluftsintag placeras.

Magnetfält

För att undvika elektromagnetisk strålning bör lokalen inte placeras nära kraftledningar, nätstationer eller ställverk. Vid ett avstånd på minst 80 till 90 meter från närmaste kraftledning är strålningen vanligtvis låg.

Förskola i flerbostadshus

Att lokalisera en barnomsorgslokal i direkt anslutning till bostäder utan att störningar uppstår kan vara svårt. För att inte människor i omgivande bostäder ska störas av buller krävs mycket bra luft- och stegljudsisolering av väggar, tak och golv. Se separat broschyr från Stadsbyggnadskontoret. När verksamheten är igång måste ljudisoleringen vara så bra att Socialstyrelsens riktvärden inte överskrids i intilliggande bostäder.

Transporter

I anslutning till skolan eller förskolan måste utrymme finnas för att kunna ta emot och frakta bort varor respektive avfall. Om det är möjligt bör det finnas bra parkeringsmöjligheter för föräldrarnas bilar. Risken finns annars att buller och avgaser stör omgivningen och att risken för olyckor ökar.

Lekytta utomhus

För barns välbefinnande är det viktigt att det finns möjlighet till lek utomhus och att lekytorna är tillräckligt stora. För förskolor kan verksamhetens egen lekytta göras mindre om förskolegården ligger i direkt anslutning till en lekpark eller ett naturområde. För de minsta barnen bör det dock finnas tillräckliga ytor på förskolegården. ►

Utformning

Precis som lokaliseringen är utformningen av lokalen viktig för att undvika miljö- och hälso-problem. Mer information om hur en lokal ska utformas finns att läsa i Boverkets byggregler.

För skolor kan fler krav ställas, utöver de som beskrivs här, beroende på vilka aktiviteter som ska ske i lokalerna. Det gäller t.ex. verkstäder och kemisalar.

Brandskydd, tillgänglighet och säkerhet

Lokalen måste utformas så att den uppfyller kraven på brandskydd, tillgänglighet och säkerhet. Mer information finns i Boverkets byggregler.

Dagsljus

Rum där barn vistas mer än tillfälligt ska ha tillräckligt med dagsljus. Fönsterytan bör vara minst 10 % av golvytan. Det innebär att källar-lokaler är olämpliga för barnomsorg.

Lokalyta och toaletter

I förskolor rekommenderas cirka 7,5 m² per barn i rum där barnen vistas. För både skolor och barnomsorgslokaler bör antalet toaletter minst uppgå till en toalett per 15 barn och dessutom en personaltoalett. Takhöjden har betydelse för luftens kvalitet och ska inte vara lägre än 2,7 meter.

Materialval

En ren inomhusmiljö är viktig för att förebygga smittspridning och allergiproblem. För en effektiv städning av lokalerna måste lättskötta och tåliga material på t.ex. golv och väggar väljas. Man bör också välja ytmaterial och annan inredning som avger lite ämnen (lågemitterande) och är miljövänliga.

Ventilation

Ventilationens luftflöden ska vara anpassade till aktiviteten som bedrivs i lokalen. Luftflödena ska både anpassas till antalet personer som vistas i hela lokalen och till antalet personer som förväntas vistas i varje enskilt rum. Uteluftsflödet ska minst uppgå till 7 l/s och person med ett tillägg på 0,35 l/s per m². För att klara av kravet bör ventilationens till- och frånluft vara fläktstyrd. Innan ett nybyggt eller ombyggt ventilationssystem tas i bruk ska en obligatorisk ventilationskontroll, s.k. OVK, utföras.

Buller

Kontinuerliga (ekvivalenta) ljudnivåer från installationer, t.ex. ventilation, ska inte överstiga 30 dBA i lokalen. Utrymmen där barnen kan vara högljudda bör anpassas efter detta t.ex. med ljuddämpande tak.

Radon

Radongashalten ska alltid kontrolleras och får inte överstiga 200 becquerel per kubikmeter (Bq/m³). Vid nybyggnation ska lokalen byggas radonsäkert om risk finns för markradon.

Fukt

Fukt i byggnader kan orsaka mögel, bakterier och att kemiska ämnen avges. Innan en lokal tas i bruk är det viktigt att kontrollera att det inte finns fuktskador eller risk för fuktskador.

Varmvatten

För att minimera risken för bakterietillväxt av t.ex. Legionella i varmvattensystemet ska vattnet i varmvattenberedare alltid hålla en temperatur på minst 60°C. I ledningarna och vid tappstället ska vattnet vara minst 50°C. Vid kranar som små barn ska använda kan man ha en lägre temperatur för att minska skållningsrisken. Regleringen av varmvattnet ska då först ske vid blandaren.

Livsmedelshantering

Planlösningen ska utformas så att ren och smutsig hantering hålls isär. Golv, väggar och övrig fast inredning ska bestå av släta och täta material som är tåliga och lätta att rengöra. Om grönsaker ska hanteras måste det finnas en separat arbetsbänk med sköljho. Kyl- och frysutrustning och förrådsutrymmen ska vara anpassade till verksamheten.

Kökspersonalen ska ha plats för omklädning och tillgång till en personaltoalett. Det ska också finnas ett städförråd med en utslagsvask. Kylutrymme för ruttnande och luktande köksavfall bör finnas. Ska kompostering av matavfall göras ska detta anmälas till Miljöförvaltningen. Komposten bör placeras utomhus eller i ett separat utrymme.

Städförråd och kemikalier

Städkemikalier och andra kemikalier ska förvaras inlåsta och avskilda från livsmedel. I städförrådet ska det finnas utslagsvask och förrådet ska ventileras med hjälp av frånluft.

Avfall

Alla som driver en verksamhet ansvarar själva för att allt avfall som uppstår tas omhand på ett korrekt sätt. Farligt avfall, som t.ex. elavfall, lysrör, färg-, och lackrester, får aldrig blandas med övrigt avfall. Förvaringen av avfallet bör ske i separata rum och ska hållas låsta.